

UVODNA RIJEČ

U decembru mjesecu 2015. godine Islamski pedagoški fakultet u Zenici obilježio je dvadeset dvije godine svog rada. Istovremeno je obilježeno i trinaest godina kontinuiranog izlaženja njegovog *Zbornika radova* koji je, tokom ovog perioda, postao svojevrstan indikator stanja intelekta ove institucije, ogledalo situacije njenog akademskog duha. *Zbornik* je jednako tako postao i svjedočanstvo disciplinarnog kretanja, napora, ali i dosega njenih nastavnika i saradnika u području znanosti, istraživanja i stručnog rada, obrazovne teorije i prakse. On se sve ovo vrijeme unekoliko nadaje i kao *rječnik stanja* (dobrog, manje dobrog ili lošeg) u kojem se sabiru *rječi* naše intelektualne odgovornosti i našeg odnosa prema znanju, napose onom znanstvenom, prema zadaći istraživanja, odgojnoj i obrazovnoj misli, a koje nisu nužno akademske činjenicom da smo mi nominalno tu, u akademskom prostoru. To je ono što se ustrajno i mukotrpno doseže, uvijek iznova zadobiva, propituje i eventualno potvrđuje, ali ne nikada tek našim subjektivnim i, često sasvim banaliziranim, mjerilima.

Radovi koji su objavljivani u *Zborniku* nisu klasificirani po tematskom već disciplinarnom kriteriju i pripadaju znanstvenim oblastima koje su zastupljene u studijskim programima Fakulteta. Riječ je o vjerskim znanostima, religijskoj edukaciji, islamskoj misli i civilizaciji, socijalnoj i predškolskoj pedagogiji te lingvistici i književnosti, kod nas prvenstveno zastupljenim u formi arapskog jezika i arapske književnosti.

Pred nama je trinesti broj *Zbornika radova* Islamskog pedagoškog fakulteta i u njemu je, iz naprijed naznačenih oblasti, ponuđeno petnaest radova. Prvim tekstom, koji pripada horizontu vjerskih znanosti, njegov autor Safvet Halilović susreće nas s raspravom istaknutog hanefijskog učenjaka Abu Bakra ar-Razija al-Džassasa s haridžijama i šiijama, *sektama* koje su nastale u ranom periodu islama. Autor ukazuje na činjenicu da spomenute sekte nisu bile i prošle nego da je njihovo djelovanje prisutno i danas u svijetu te da ono ima svoje odjeke i ovdje kod nas, u Bosni i Hercegovini. U radu je istaknuto da metode koje je koristio Al-Džassas, u svom suprotstavljanju doktrinama ekstremne ili pak heterodoksne provenijencije, mogu biti interesantne i donekle

instruktivne i u kontekstu suprotstavljanja sektaškim tendencijama koje su posljednjih desetljeća postale dio našeg bosanskohercegovačkog religijskog i ideološkog kolorita.

Safet Husejnović piše o značaju kira'eta u proučavanju semantike Kur'ana, njegovih riječi i izraza, usredsređujući se posebno na *šazz* - neautentične kira'ete i njihov utjecaj na deriviranje šerijatsko-pravnih propisa.

U radu "Islamski doprinos rješavanju rasnog pitanja" Esmira Halilovića propituju se osnovna uporišta, naputci i savjeti za rješavanje i prevladavanje „rasnog pitanja“ u fundamentalnim izvorima islama, Kur'anu i sunnetu, rekonstruiraju se načini njihove primjene u prvoj zajednici muslimana te ukazuje na neke učinke *islamskih rješenja*.

O kulturi međusobnog uvažavanja prvih članova Ehli-bejta i ashaba piše Mina Valjevac. Pozivajući se na autentične izvore islama, autorka pokušava dokazati da između članova Ehli-bejta i ashaba nije bilo nesporazuma niti sukoba. Tvrđnje po kojima su ashabi, bliski drugovi Poslanika, s.a.w.s., učinili nasilje ili nepravdu prema Ehli-bejtu, ona smatra potpuno neutemeljenim.

Provjerom metrijske karakteristike Upitnika Temperamenta i Karakter-a - TCI (*Temperament and Character Inventory*) na bosanskoj populaciji Almira Isić ostvaruje rezultate vrlo slične rezultatima istraživača u drugim zemljama.

Anela Hasanagić i Seniha Busra Asici u svom radu objavljiju rezultate istraživanja povezanost kvaliteta privrženosti i žudnje za domom koja se javlja kod inozemnih studenata, kao i postojanje spolnih razlika, te razlika u dužini boravka u stranoj državi.

Utvrđivanje razlika u intenzitetu stresa i strategijama suočavanja sa stresom kod deminera s obzirom na radno mjesto i dužinu radnog staža predmet je, ovdje u *Zborniku* predstavljenih, istraživanja Aldina Goletića.

Alisabri Šabani propituje učinke socijalnih rizika na društvenu organizaciju u neboderima koji su dosljedno povezani s društvenom dezorganizacijom. Referirajući se na istraživanja S. Saegert, G. Winkel i D. Cantillona, autor komponira inventar stavova o percepciji življenja u neboderima i njihovoј okolini.

U tekstu pod naslovom „Prikaz režima prelaza u odraslu osobu“ Elma Begagić – uvažavajući pri tome proučavanja fenomena kao sto su bi-

ografija, životni tok i režimi prelaza koja su se dogodila u zemljama Evropske unije posljednjih decenija 20. stoljeća – predstavlja različite režime prelaza u odraslu dob, budući da njihova komparacija pruža uvid u strukturalnu pozadinu životnog toka.

Babić Emina, Babić Selvedina i Fejić Senada predstavljaju istraživanja uloge i značaja socijalnog pedagoga u liječenju ovisnika o psihoaktivnim supstancama (PAS) kroz proces sociopedagoškog tretmana. Rezultati njihovih istraživanja pokazali su da metode i tehnike rada koje socijalni pedagozi koriste u tretmanu potvrđuju djelotvornost i pozitivne efekte. Stručnost i profesionalnost socijalnog pedagoga dolazi do izražaja kroz rezultate njegovog rada, a to su u prvom redu promjena stavova i razmišljanja ovisnika, spremnost na promjene i saradnju.

Troje autora – Izet Pehlić, Anela Hasanagić i Emina Grabus – u radu pod naslovom „Validacija upitnika kvaliteta integriranosti predmetnog u školski kurikulum“ objavljaju rezultate provedenih ispitivanja stavova 200 nastavnika vjeronauke i 200 nastavnika drugih osnovnoškolskih predmeta o kvalitetu integriranosti predmetnog u školski kurikulum.

Tekst Muamera Neimarlije „Kur'anska perspektiva (dis)pozicijskog karaktera odgajateljevog autoriteta“ teži osvijetliti stanovite mikropedagoške relacije. Analizom kur'anskog teksta autor dolazi do zaključka da izvorišne sastavnice odgajateljevog autoriteta jesu osobine odgajateljeve ličnosti i njegova stručna utemeljenost.

U dijelu *Zbornika* koji je posvećen radovima iz oblasti islamska misao i civilizacija objavljuje se rad Nusreta Isanovića „Dimenzije ontološkog zasnivanja tradicionalne arhitekture“. U njemu se razvija diskurs o arhitekturi kao univerzalnoj formi umjetnosti koja svojim osnovnim značenjem upućuje na *arhé*, na početak nečega, ali ne ponajprije u vremenskom nego u ontološkom i aksiološkom smislu. No, arhitektura je *arhé* i u odnosu na druge umjetnosti. Ona zauzima prvo mjesto među umjetničkim vrstama te i stoga jeste *arhé*. U radu se takođe govori o arhitekturi i načelu „reda“, osobenoj naravi tradicionalne arhitekture te o ontološkom značaju načela Tewhida u zasnivanju islamske arhitekture.

Muško-ženski odnosi trajna su enigma te im se generacijama iznova prilazi s različitim aspekata. Položaj žene kroz historiju znatno je drugačiji od položaja muškaraca, njihova domena je uglavnom bila privatnost njihovog doma, dok je javni život rezervisan za muškarce. U

mnogim sferama života žene su bile neprisutne. Njihova glavna uloga svedena je na rađanje djece, a bitna vrlina na mirno prihvatanje sudbine. U radu autorice Vildane Dubravac ova tema je tretirana kroz poslovice u b/h/s i engleskom jeziku.

Mersina Šehić i Feda Imamović pod teorijskim okvirom kognitivne lingvistike i teorije konceptualne metafore poduzimaju analizu staničnog broja idioma koji su utemeljeni na istoj metafori, što ukazuje na to da su određeni procesi konceptualizacije svijeta i iskustava ipak zajednički za većinu govornika jednog jezika, odnosno da su ti procesi zajednički za većinu pripadnika određene kulture, bez obzira na stepen naobrazbe, geografsku raslojenost, ekonomski ili društveni status.

Nusret Isanović